

**HERITAGE PRESERVATION AND INTEGRATION IN HISTORIC TOWNS AND VILLAGES.
EXAMPLE OF ILUKSTE**

ARCHITECT AIJA ZIEMELNIECE

Ilūkstei piešķirtas pilsētas tiesības kopš 1917.gada

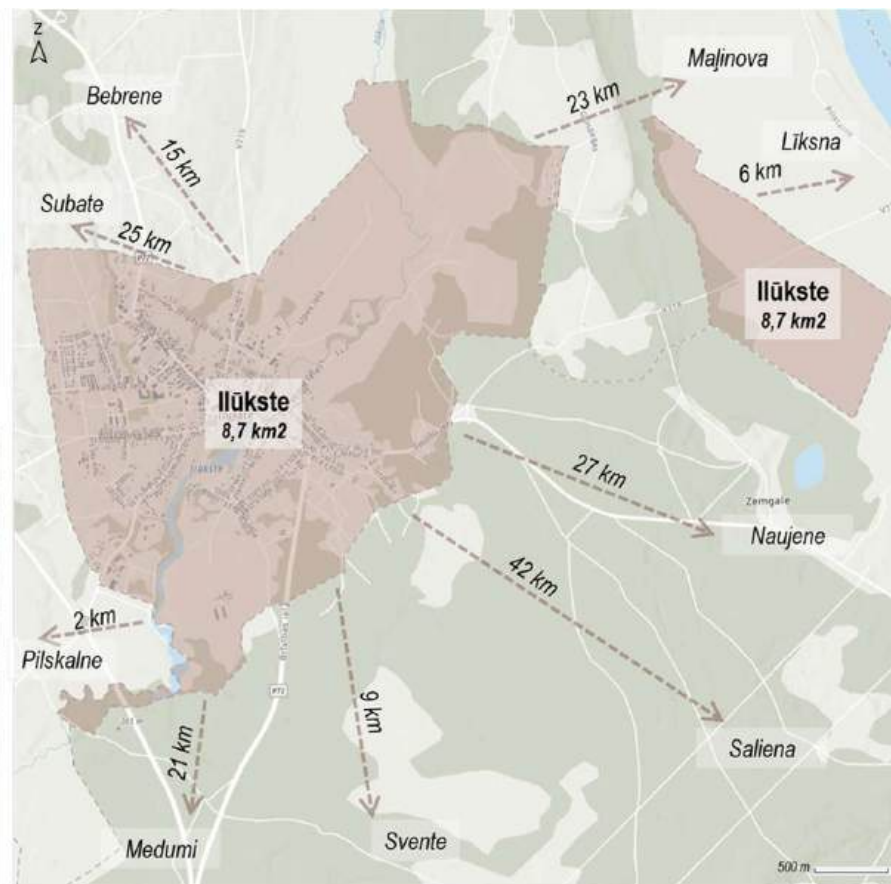
2022.gadā Ilūkstē ir 2119 iedzīvotāji

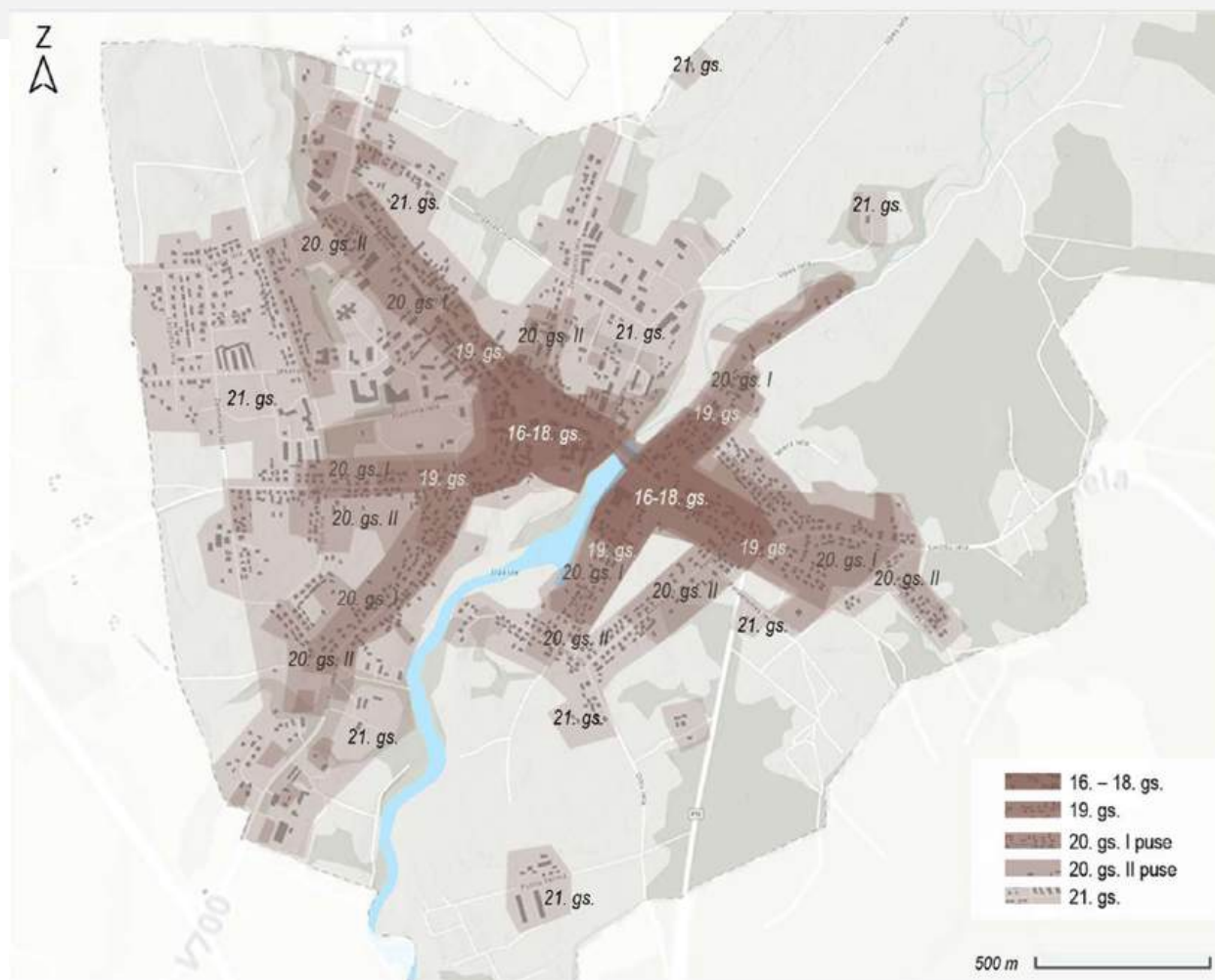
Augšdaugavas nov. atrašanās vieta Latvijas mērogā

Ilūkstes atrašanās vieta Augšdaugavas novada mērogā

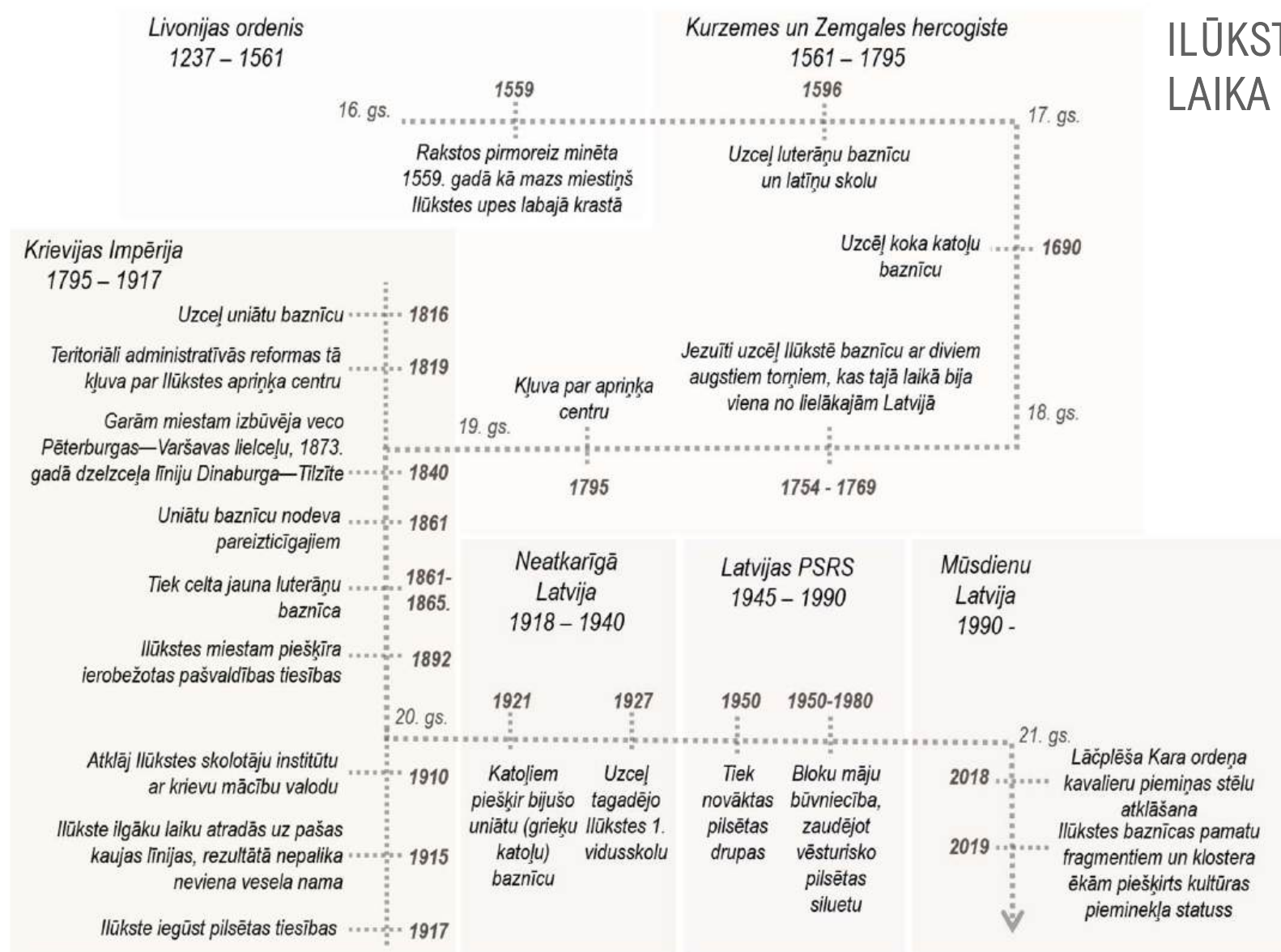

Ilūkstes pilsēta un apkārt esošās lielākās pilsētas un ciemi Augšdaugavas novada mērogā

Izstrādāts, balstoties uz publiski pieejamiem kartogrāfiskiem materiāliem

ILŪKSTES ATTĪSTĪBAS LAIKA LĪNIJA

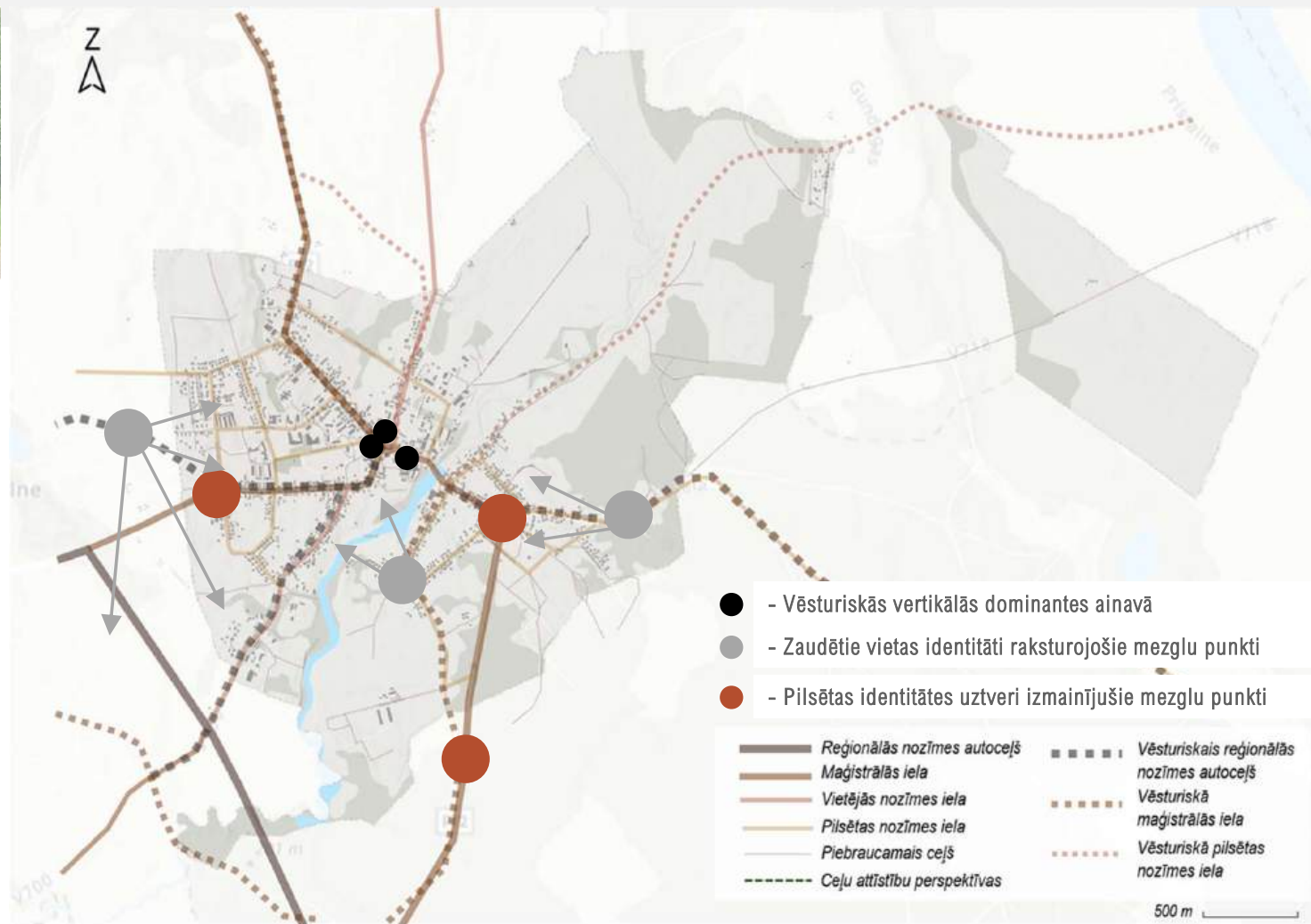

Vēsturiskā iela – Ozolu ielas (Dīķu) turpinājums, kā galvenais iebraukšanas virziens no Z dabā ir gandrīz zudis

Bez apbūves Ozolu ielas galā, uz pilsētas siluetu pavērās reprezentatīva pilsētas ainava

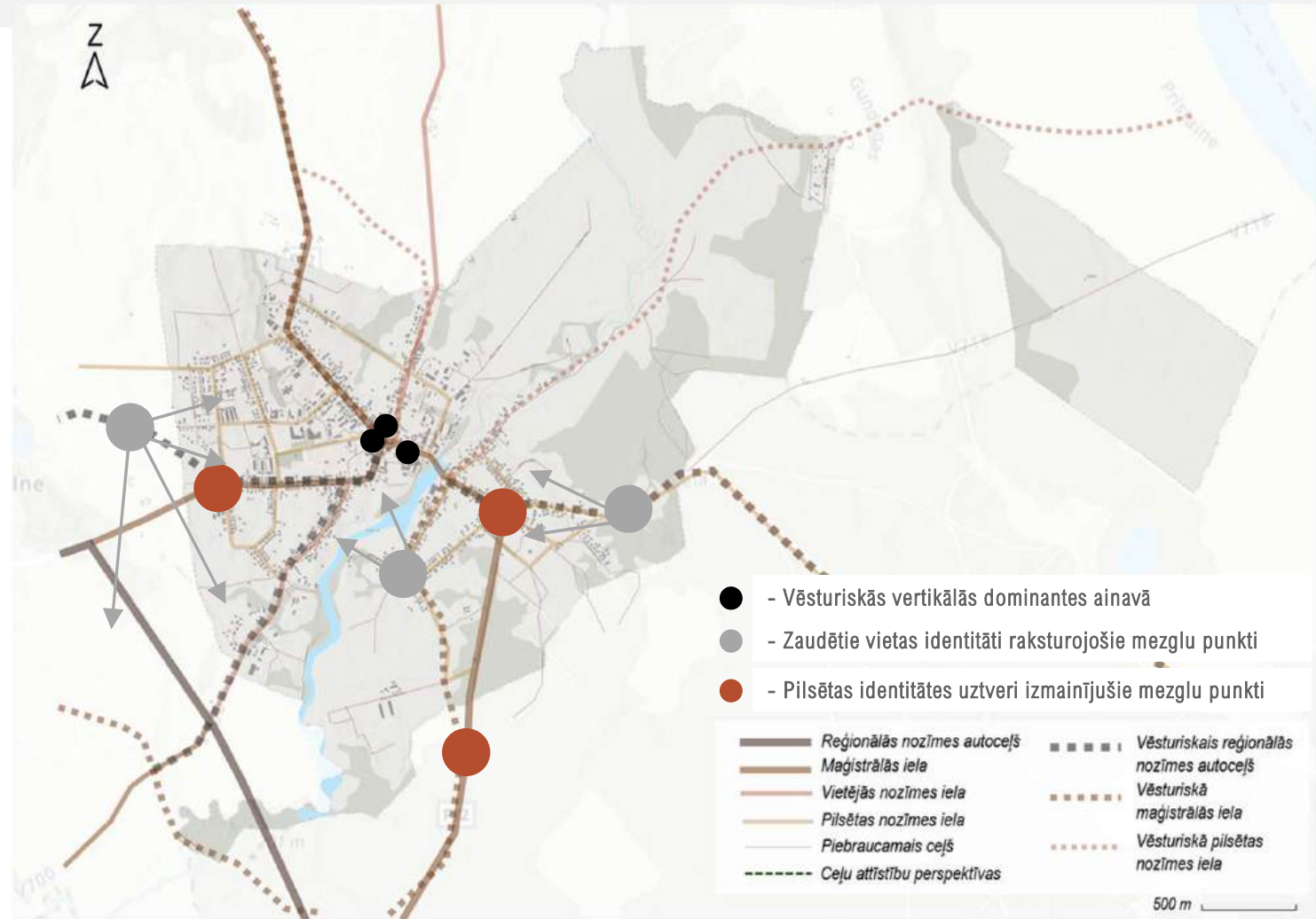

Skatā uz pilsētas centru ir zaudēti pilsētas identitāti veidojošie skati uz vertikālajām dominantēm ielas perspektīvas noslēgumā

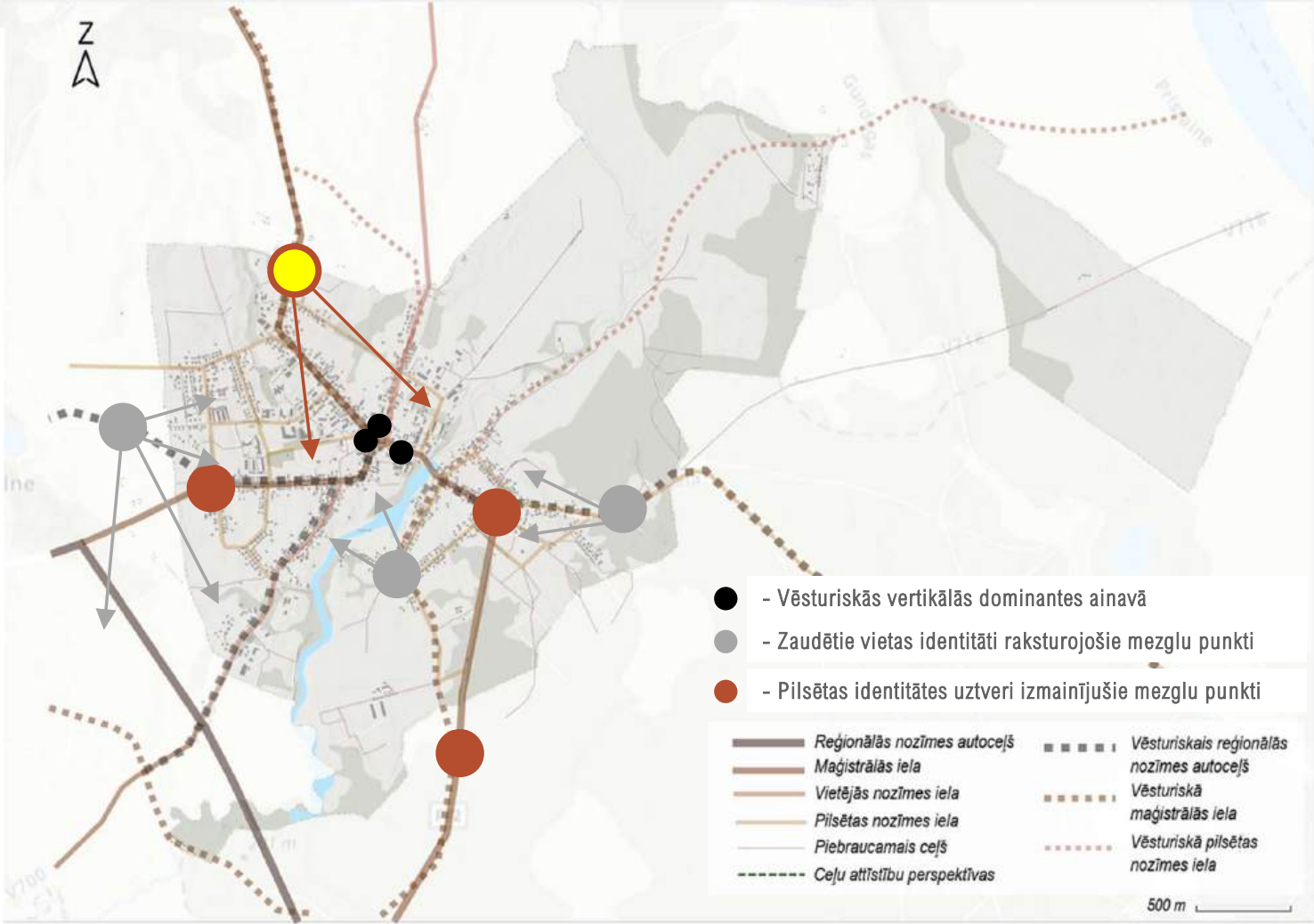

P71 autoceļa posms ir izbūvēts telpiski «ielaužoties» vēsturiskās apbūves struktūrā – Brīvības ielas un Smilšu ielas vienstāva koka apbūves posmā, un no konkrētā pagrieziņa punkta vertikālās dominantes vairs nav tik uztveramas, jo tās «paslēpjas» aiz ielas apbūves

Saglabājušies vēsturiski vērtīgie skati no Z (P72)
 Ir jāveicina šo skatu saglabāšana, kā vēsturiskās
 vietas identitātes pamats (!)

KULTŪRTELPAS KONTEKSTA MEKLĒJUMI

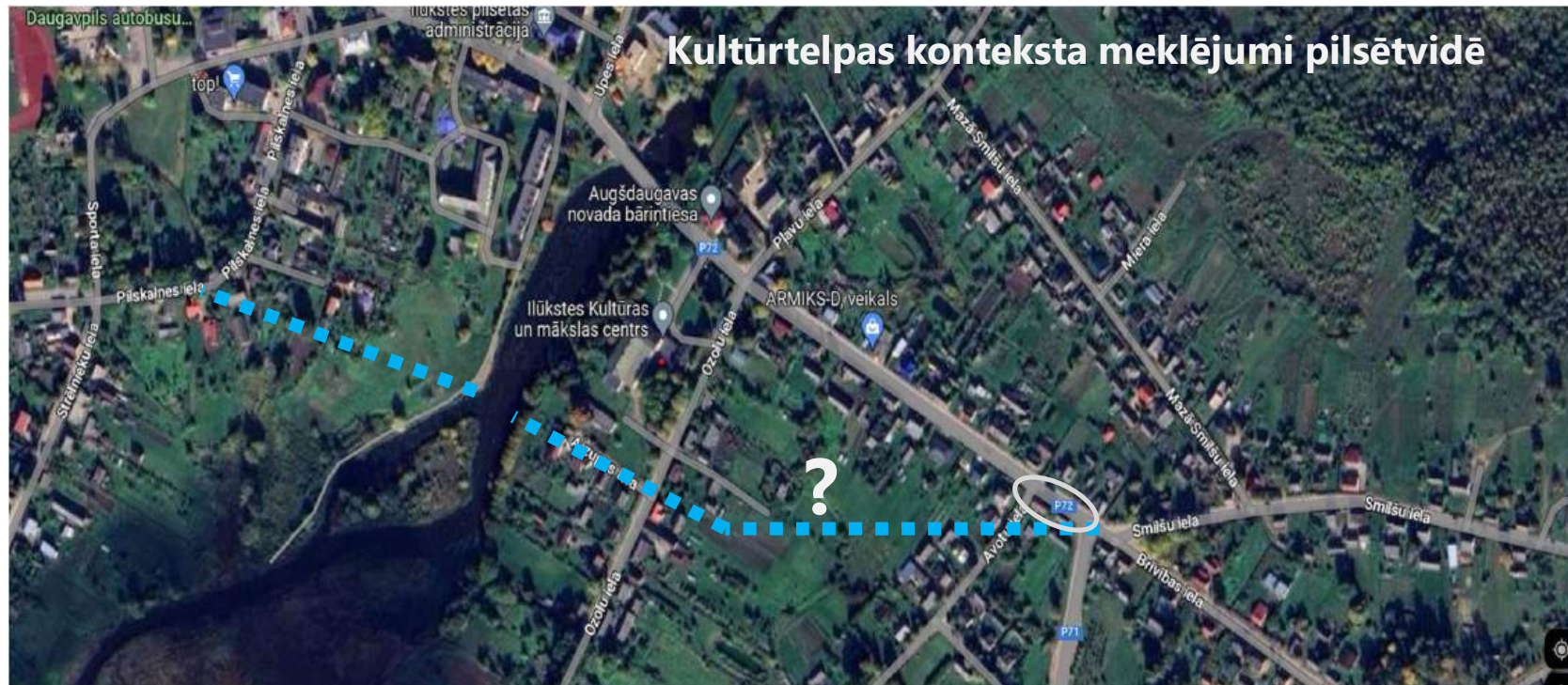
1826-1840.g. Krievijas impērijas karte
 Avots: <https://kartes.lndb.lv/viewer/split-map?b=7&x=2931241&y=7555943&z=13&h=50944&br=7>

1922-1940.g. Latvijas topogrāfiskā karte
 Avots: <https://kartes.lndb.lv/viewer/split-map?b=7&x=2926205&y=7553815&z=13&br=7&ho=4>

17.gs.Līksnā darbojās jezuīti (līdz 1789.gadam) un draudzi pārņēma katoļu priesteri. Ir nojaušama vēsturiskā ceļa gultne, kas savienoja Līksnas katoļu dievnamu ar Ilūkstes dievnamiem un Pilskalni. Kurzemes hercogistes vēstur.teritorija (līdz 1795.g.) un Polijas teritorija????? Divu valstu teritorijas.....

Vēsturiskas krustceles. Zirgu pasts? krogs? Ērbērgis ar zirgu stadulām???

Drona skenējamā programma prasās, lai saprastu iespējamo ceļa gultnes vietu!!!

Brīvības ielas apbūve

Pilskalna ielas apbūve

Ozolu ielas apbūve

Raiņa ielas apbūve

Strēlnieku ielas apbūve

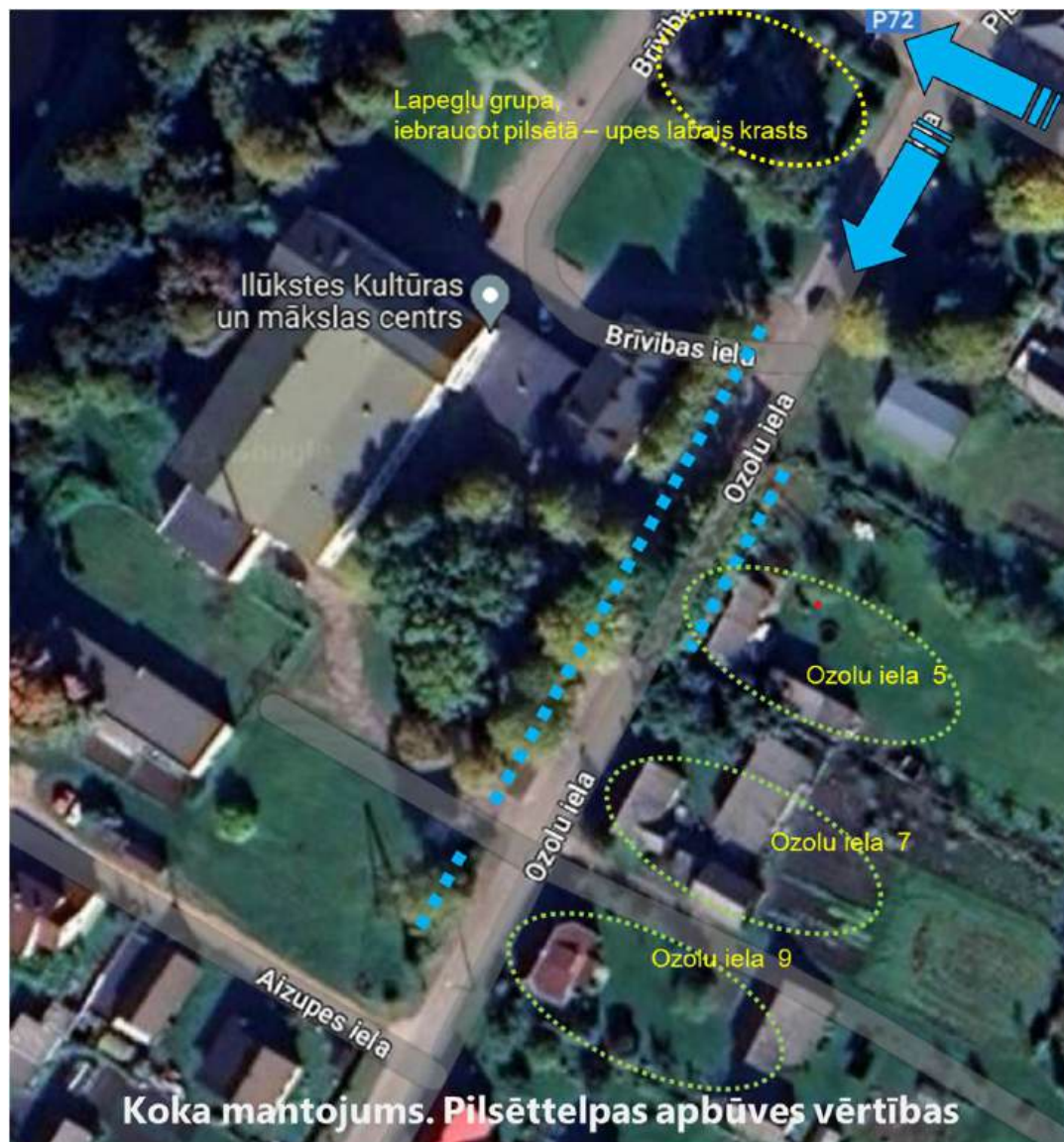
Ozolu 16. 20.gs.20./30.g. Koka ēku būvniecības stilistika, raksturīga brīvvalsts laikam.
 Ēkas restaurācijā ir jāievērtē oriģinālo logu rūtojums, to apšuvuma apmales.
 Satelīti jānoņem no fasādes.

Ēkas restaurācija, kuras gaitā ir zudusi vēsturiskā būvapjoma patiesība:

- ēkas krāsojuma tonalitāte;
- Logu platuma palielināšana un vēsturiskā rūtojuma ignorance;
- Logu slēgi, apmales, sandriki zuduši
- 1 skurstenis ir uz 5 asu ēkas - proporcija izjaukta
- pozitīvais – puķu stādījumi gar logiem (atverot logus, ziedu smaržai bija jānāk istabā)

Nams Avotu un Brīvības ielas krustojumā, kas iespējams-pie
vēsturiskā ceļa ir pastāvējis kā zirgu pasts(?), krogs(?).
Ēkai 2 skursteņi, vecais skārds, rustots apmetums pamatiem.
Tas liecina par tā laika turību ap 19.20.gs. Miju.

Ozolu iela 5. Vēsturiskais apjoms ar saimniecības ēku
Elektrostabs izjauc 'vēsturiskās apbūves vizuālo tēlu.

Ozolu iela 7 Saglabājusies ēkas vēsturiskā arhitektoniskā
proporcija un mērogs. Logu un slēģu ritma atjaunošana.

18.04.2023

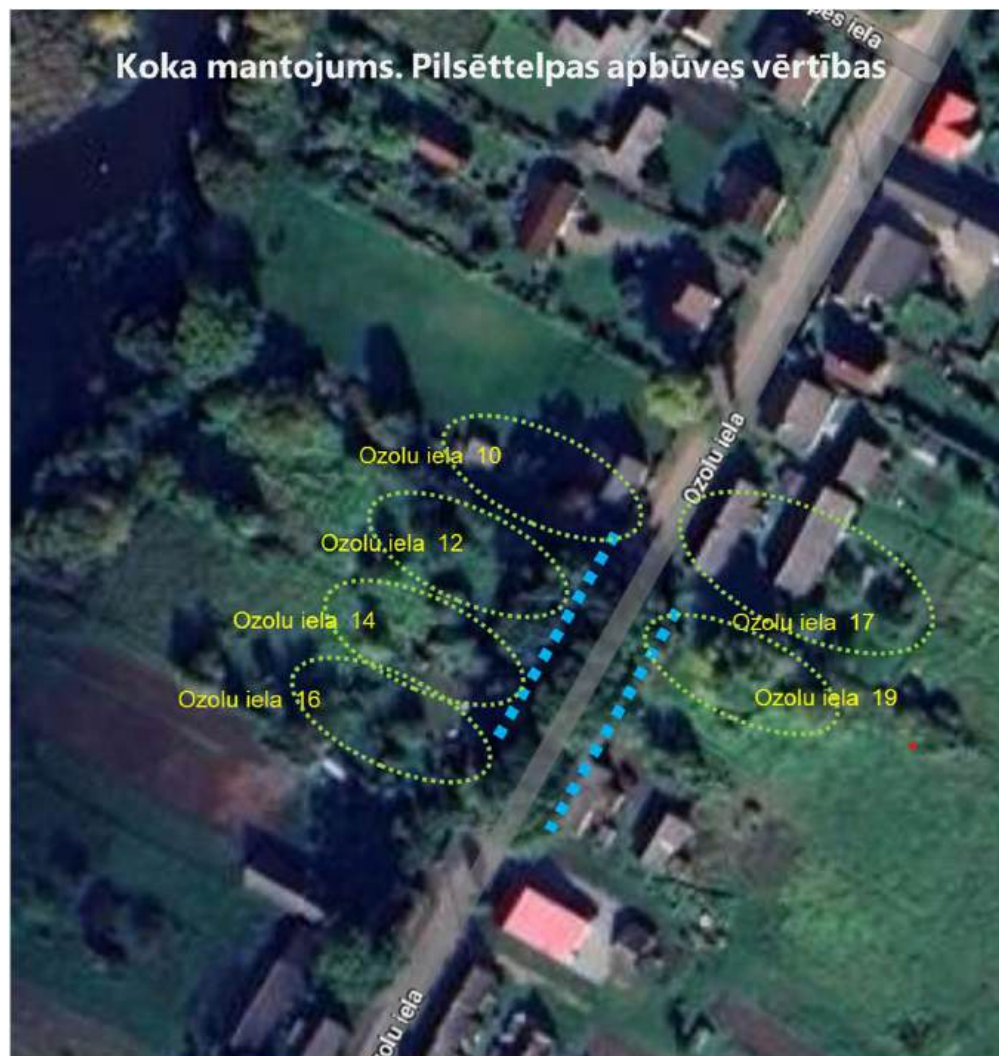
Ozolu iela 9. Izzudusi vēsturiskā jumta kore. Izbūvēts kores nošļaupums. Žoga materiāls un perfekcionisms, kas nav raksturīgs reģionam. Vēsturiski žogam netika likti ēvelēti dēļi. Logu rūtojums neatbilst vēsturiskajam būvniecības stilam.

Ozolu iela 11. Nav pieļaujama PVC dēļu apšuvums. Vārtu formveide neder.

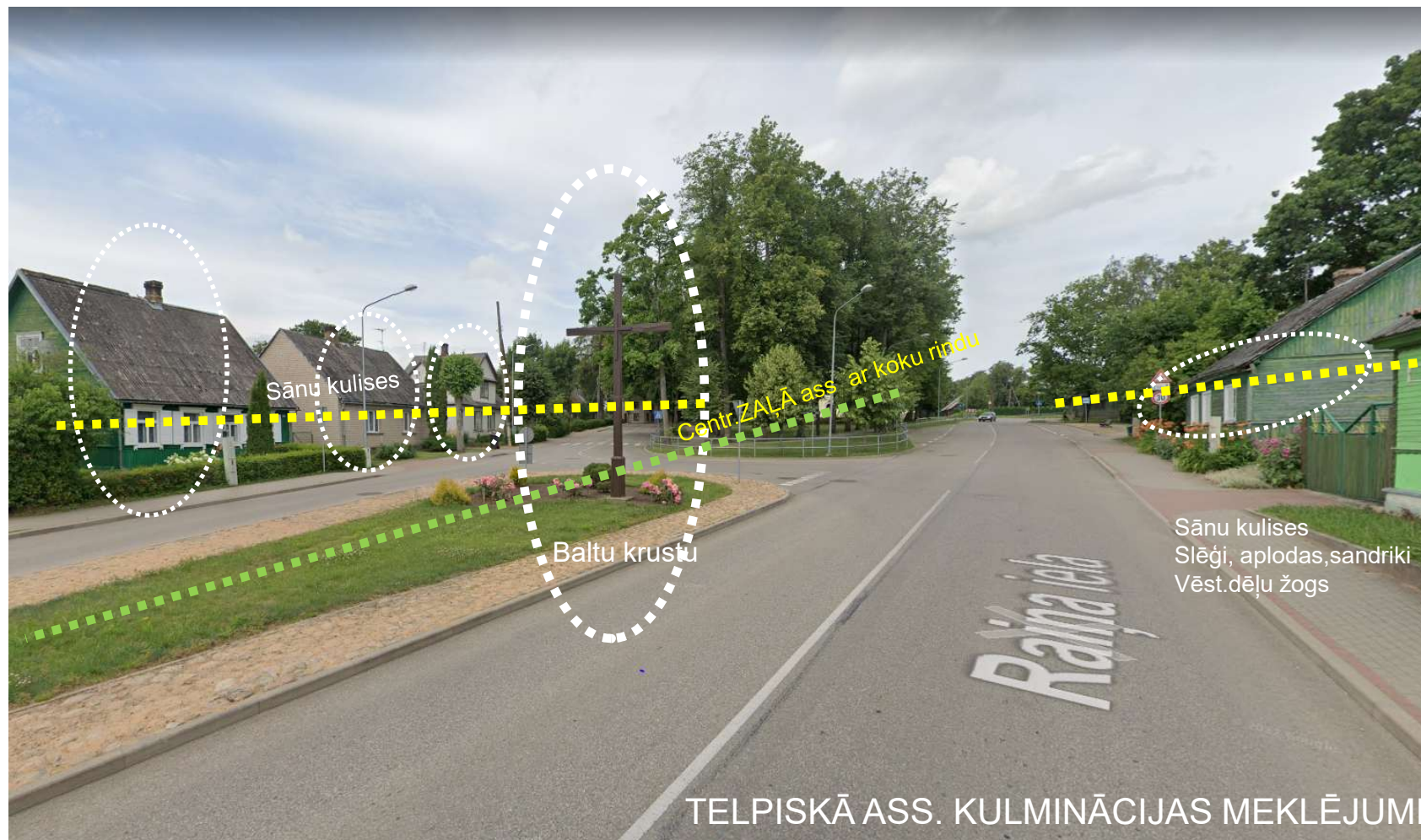
Ozolu iela 4. Vēsturiskās koku rindas brutāls pārrāvums.
Ozolu 6. Sānu fasādes piebūve kropļo vēsturisko ēku apjomu.
Satelīts uz skursteņa kultūrvēsturiskā telpā neder.

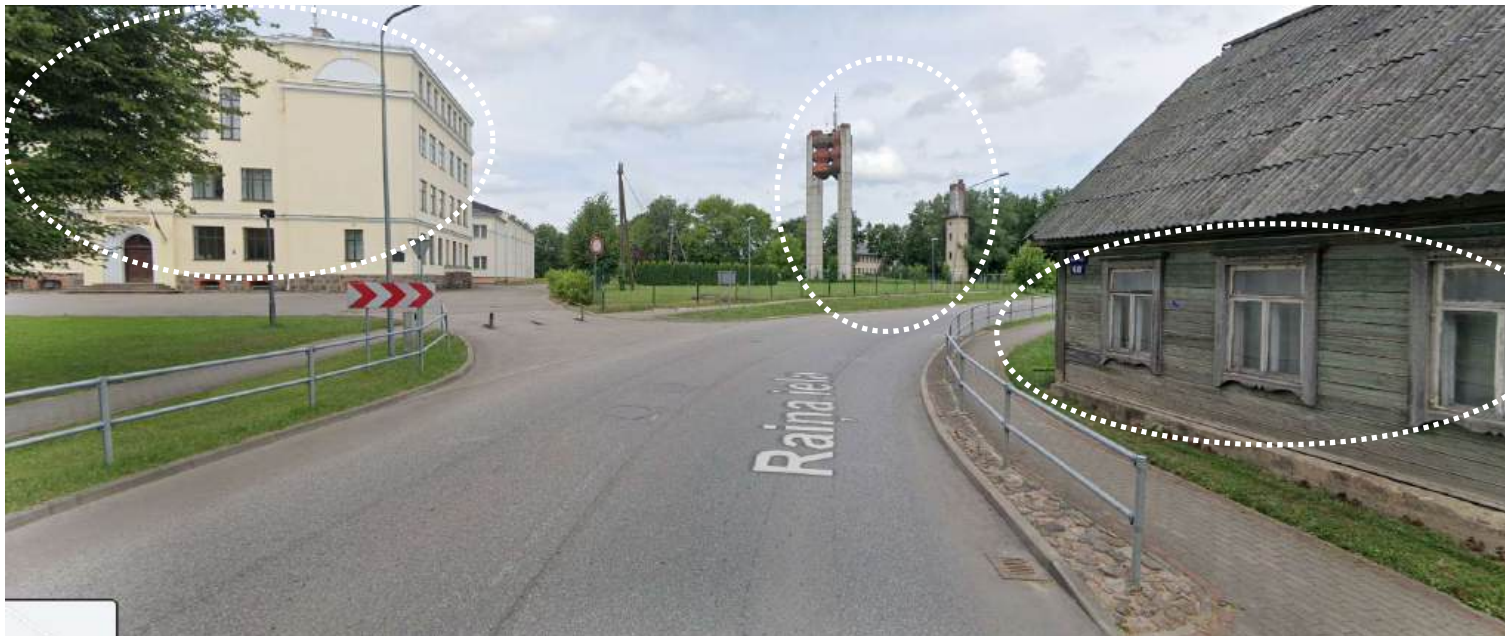
Ozolu 34. Krusta zīme ielas galā-dzīves telpas robežzīme- vārtu simbols, ieejot ļaužu svētnīcā-Ozolu ielā /Eichenstrasse ILLUXT

TELPISKĀ ASS. KULMINĀCIJAS MEKLĒJUMI

Ļoti labi nolasāma pilsētas vēsturiskās apbūves identitāte sānu kulisēs. Aiz kokiem aizslēpusies skolas ēka ar 20.gs.30.g. arhitektonisko stilistiku. **Uz zaļās koku grupas tumšais krusta tonis ir jāmaina uz baltu**, lai ir pamanāms kā dominante un veido filozofiski vienojošu ielas abu pušu pabeigības raksturu.

3 laika periodi un to krustošanaš punkts kultūrtelpā, veidojot 3 dominantes, katrai iezīmējot savu ekonomiskās politikas laiku:

- koka mantojums (19.gs.90.g.)
- brīvvalsts ģimnāzija(20.gs.30.g.)
- industriālais mantojums (20.gs.70.)

Spēcīgs pilsētelpas skata punkts, kurā var novērtēt **transformācijas procesus mērogā**, funkcionalitātes un estētiskās kvalitātes maiņā.

Ielu apbūves raksturs- dzīvojamai ēkai garenfasāde tiek novietota pret ielu, saimniecības ēkai-gala fasāde pret ielu. Būvlaide abām ir vienāda. Būvlaides distancējums no sarkanās ielas līnijas ievērtēts ir tik liels, lai iegūtu ziedu stādījumu zonu, kas grezno māju un ielu.

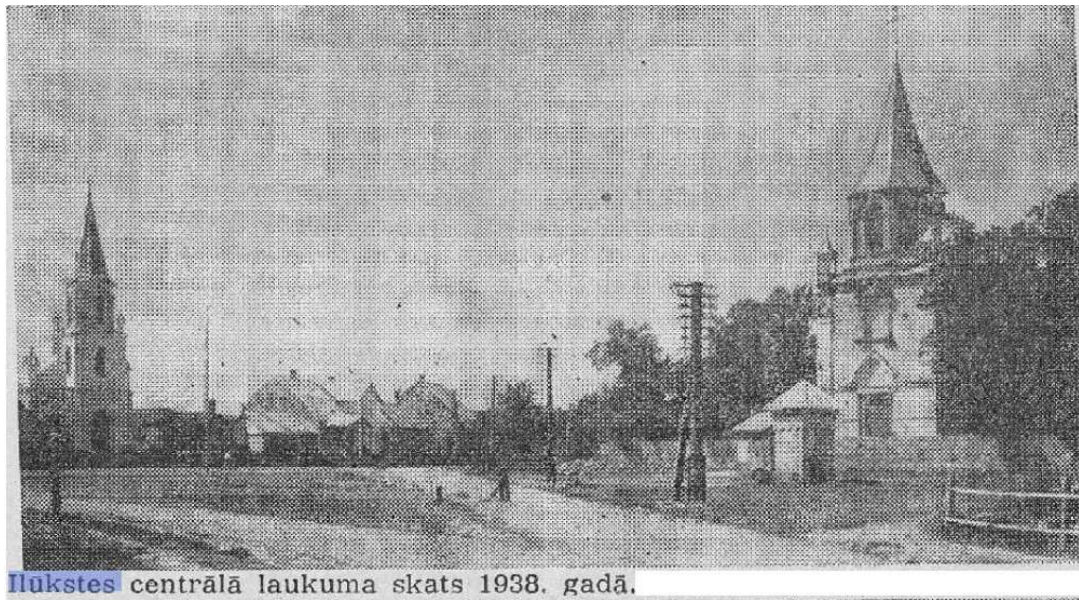

Jumtu slīpnes, kores augstums, dzegas līnijas augstums, logailu ritms un gabarīti, skursteņu skaits-vēsturiski stingri pakārtots būvniecības noteikumiem.

Ēkas dubultais būvapjoms – 2 skursteņi, dubultots logu skaits;
Iztrūkst vietas identitāti raksturojošā vēsturiskā dēļu žoga ar
vārtiem un ziedu dobes
Jaunie logi nav saglabāti ar vēsturisko rūtojumu

IELAS IDENTITĀTES TRANSFORMACIJAS PROCESI

Avots: Zvaigzne, Nr.23 (01.12.1958) <http://periodika.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:palissue:124735|article:DIVL406|query:Il%C5%ABkstes%20Il%C5%ABkste%20m%C4%81j%C4%81m%20>

IELAS IDENTITĀTES TRANSFORMACIJA

Vēsturiskā Strēlnieku ielas skatu perspektīva

Avots: <https://www.youtube.com/watch?v=OCpJ3CPBEt8>

Strēlnieku ielas skatu perspektīva 2021.gadā

Avots: Google Inc.

Ilūkstes Romas katoļu baznīca - kā ēkas arhitekts tiek minēts itāļu arhitekts Antonio Paracca, tomēr tie ir tikai pieņēmumi

Avots: https://pl.wikipedia.org/wiki/Antonio_Paracca

IELAS IDENTITĀTES TRANSFORMĀCIJA

Vēsturiskās apbūves raksturs no Brīvības ielas identitātes ir izdzēsts

Avots: Google Inc.

IELAS IDENTITĀTES TRANSFORMACIJA

Ilūkstes Romas katoļu baznīcas silueta dominante

Avots: <https://www.youtube.com/watch?v=OCpJ3CPBEt8>

Vēsturiskās apbūves raksturs no Brīvības ielas identitātes ir gandrīz izdzēsts

Avots: Google Inc.

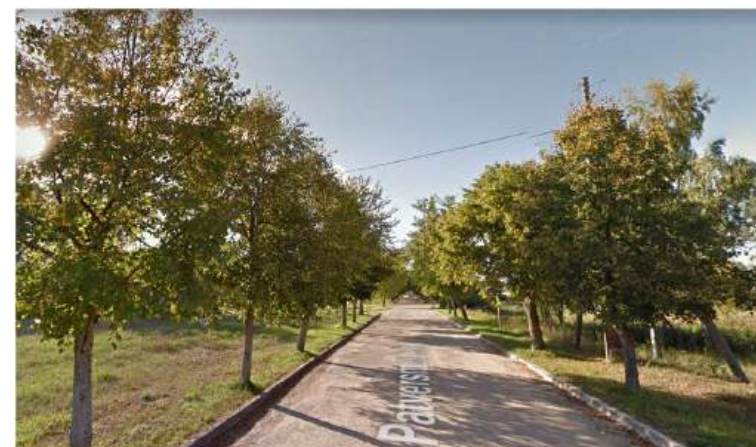
Stadiona ielas stādījumi (20.-21.gs.)

Upes ielas stādījumi (20.-21.gs.)

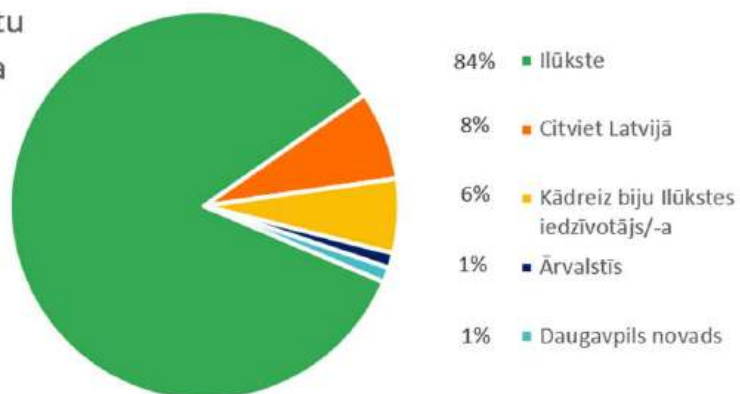
Kastaņu ielas stādījumi (20.-21.gs.)

Patversmes ielas stādījumi (21.gs.)

IEDZĪVOTĀJU APTAUJAS REZULTĀTI

Respondentu
dzīvesvieta

SAŅEMTA 81 ANKETA

21.12.2022.- 23.01.2023. (papīra formātā)

12.01.2022.-23.01.2023. (digitālā formātā)

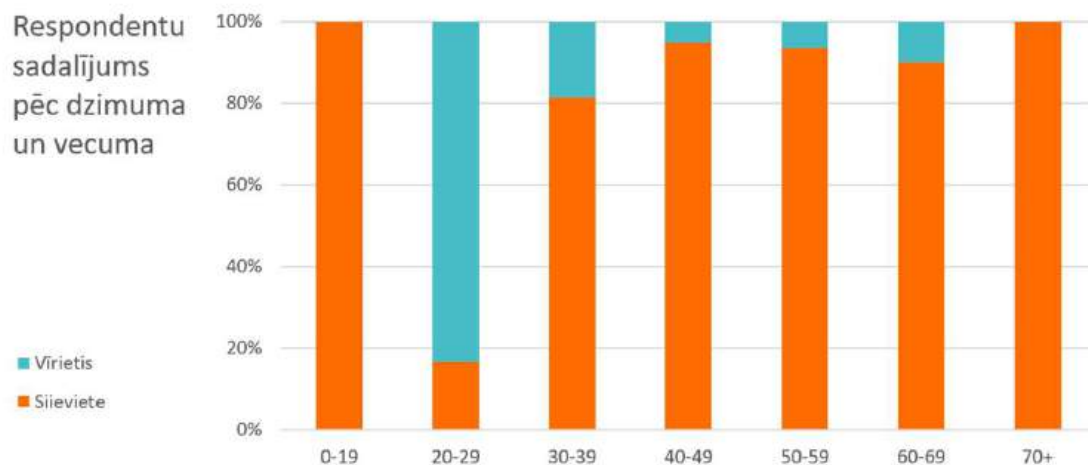
Respondentu
vecuma struktūra

Respondentu
skaits pēc dzimuma

APTAUJAS REZULTĀTI

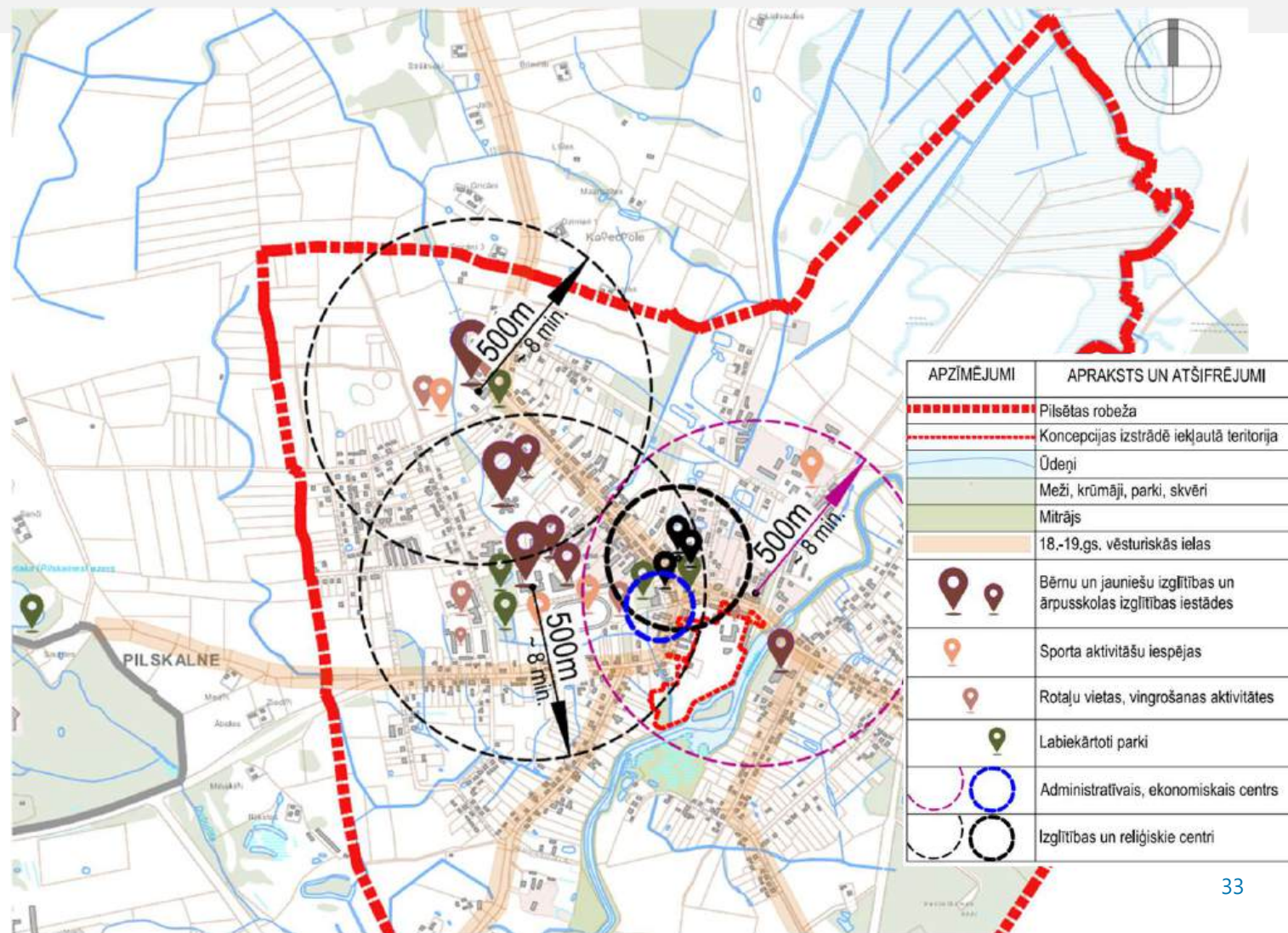
Gandrīz visās vecuma grupās, izņemot vecuma grupu 20-29 gadi, lielais vairums respondentu bija sievietes.

Respondentu viedoklis par dzīves vides kvalitāti

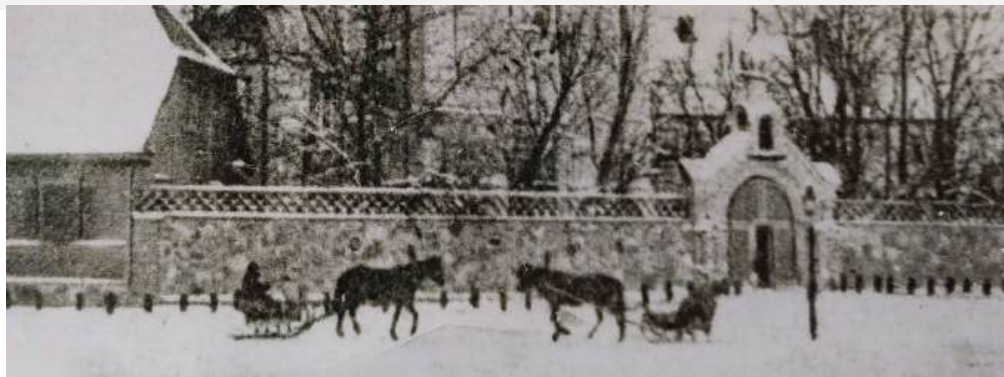

Aktīvākie reliģiskie, sabiedriskie, administratīvie, ekonomiskie centri

Iedzīvotāju galvenie pastaigu maršruti

ILŪKSTES IDENTITĀTE – IEDZĪVOTĀJU APTAUJĀ

Attēla fragments ar skatu uz kādreizējo Austrumu Pareizticīgo konfesijas baznīcas (Katoļu baznīcas) priekšplānu no kādreizējā tirgus laukuma (Vienības laukuma)

Attēls atrodas kultūras mantojuma senlietu krātuves "Sēļu istaba" krājumā, Raiņa ielā 33A, Ilūkstē, Augšdaugavas novadā. <https://www.ilukste.lv/turisms/ko-redzet/senlietu-kolekcijas/>

ŪDENSMALAS

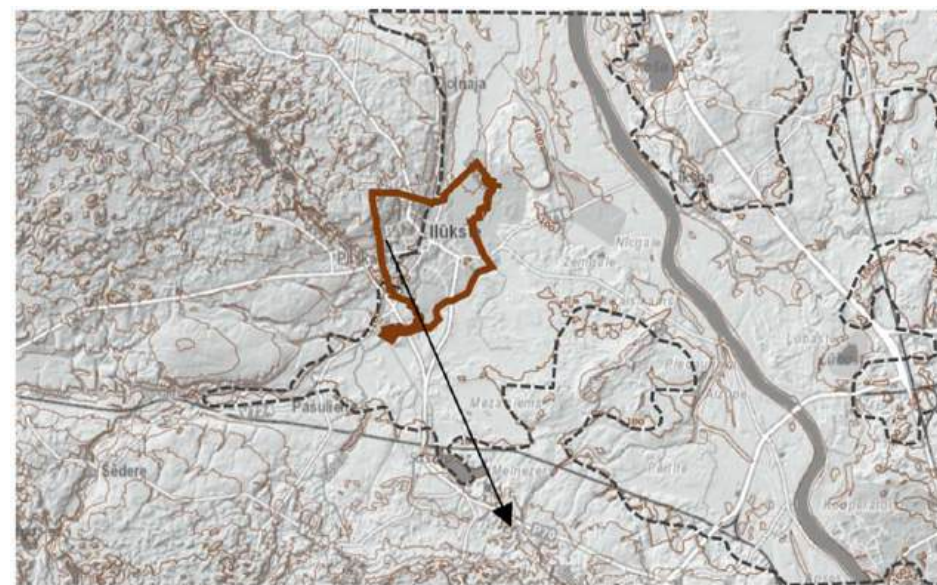
TĀLAS SKATU LINIJAS RELJEFS

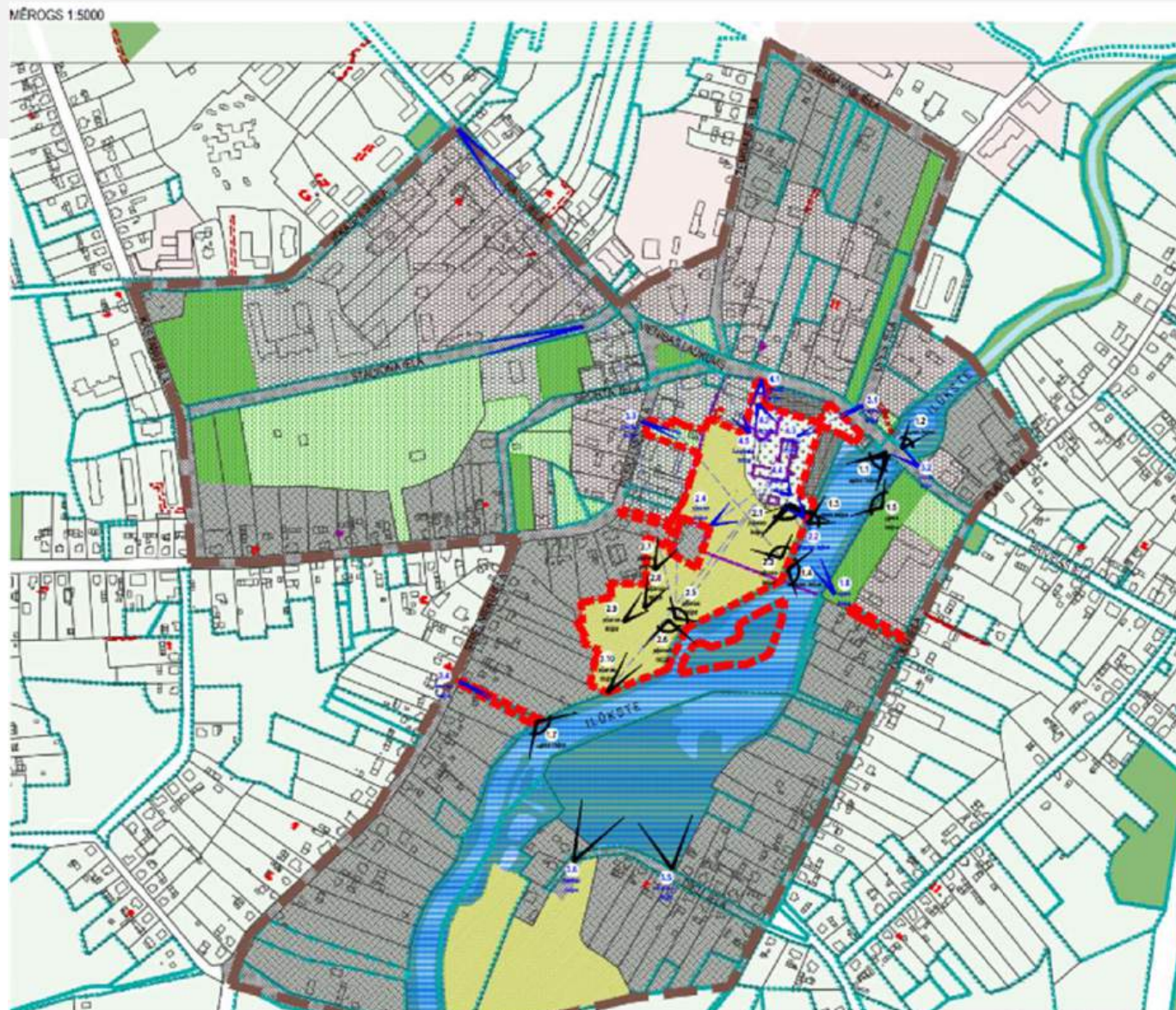
KOKA APBŪVE

LAPEGLES

RAKSTURĪGIE SKATI

APZĪMĒJUMI	APRAKSTS UN ATŠIFRĒJUMI
	Zemes īpašuma robeža
	Izpētes robeža
	Koncepcijas izstrādē iekļautā teritorija
	Kultūras pieminekļa aizsardzības zona

Ainavu telpas

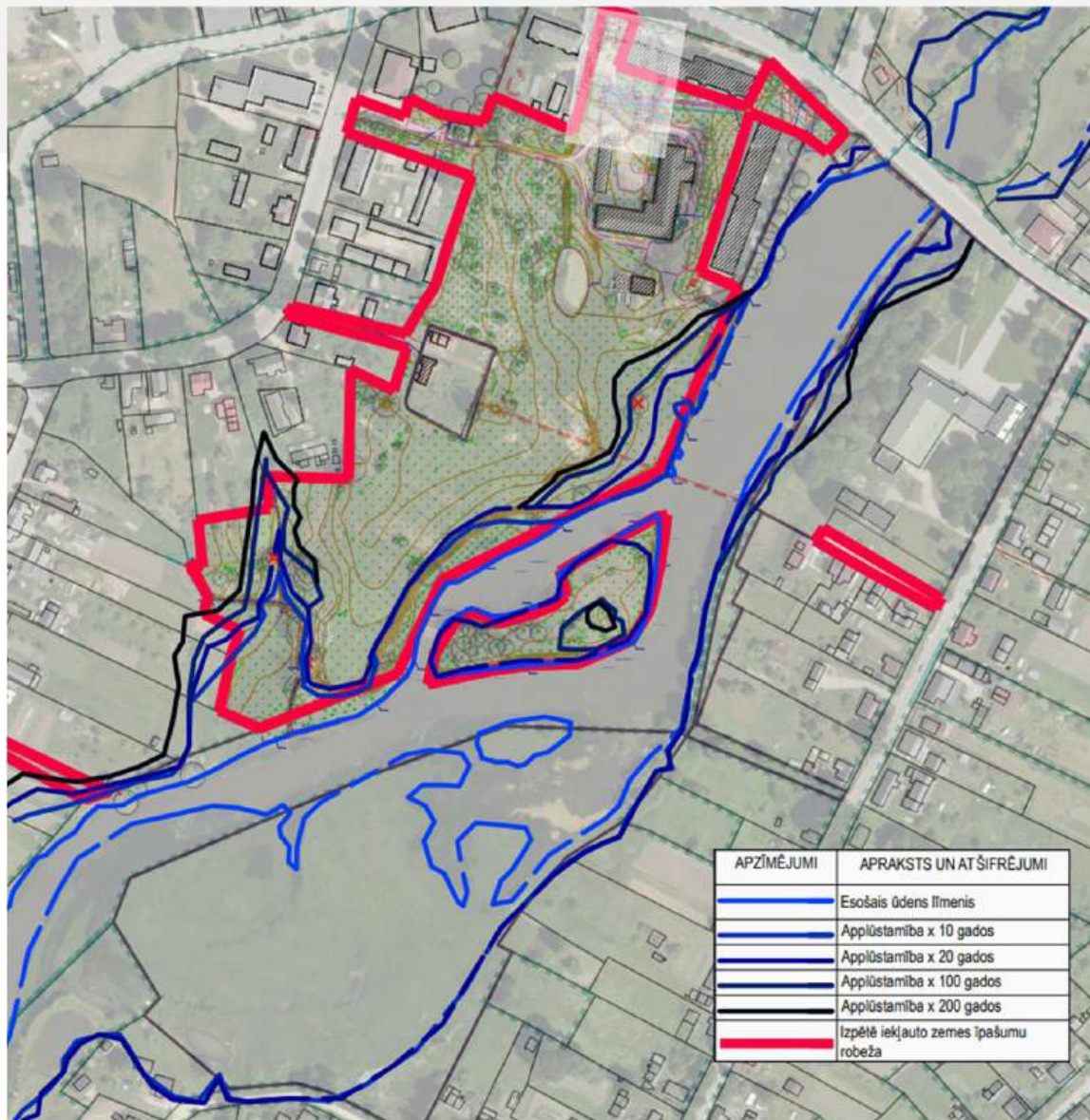
	Ilūkstes upes ainavu telpa
	Plāvas (mazdārziņu) ainavas telpa
	Apstādījumu (skvēru, parku) ainavas telpa
	Transporta koridoru ainavas telpa
	Mazstāvu dzīvojamā ainavas telpa
	Daudzstāvu dzīvojamā ainavas telpa
	Jaukta un publiskās apbūves ainavas telpa
	Īpašu vajadzību ainavas telpa

	Plāvas, zāliens, dāzi
	Koki, parki/skvēri, krūmāji, meži, blīva apbūve

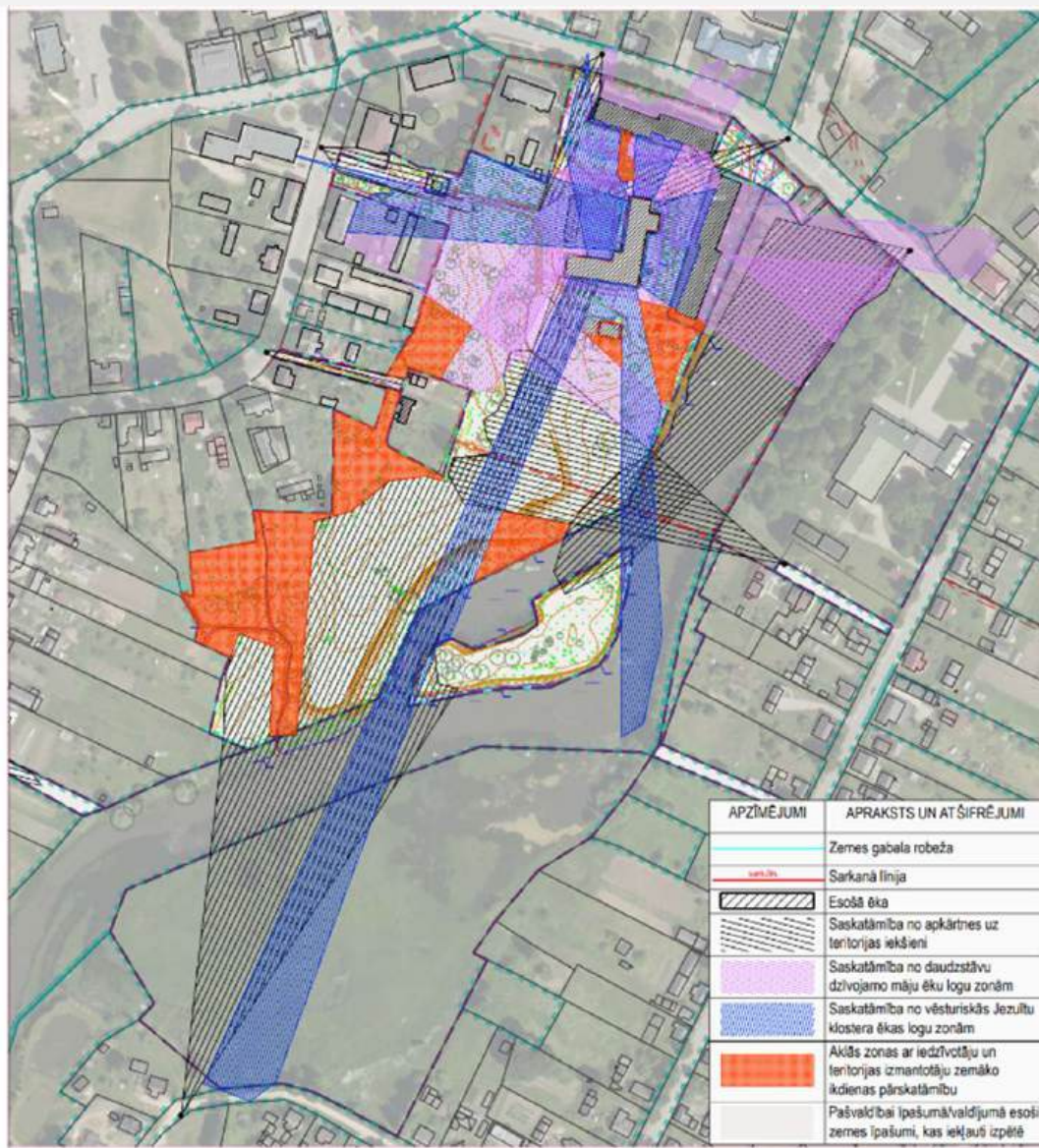
Raksturīgie skati

	Atvērti, panorāmas skati (upes ielejas telpas, plāvas telpas)
	Slēgti skati

PLŪDU VARBŪTĪBA

SASKATĀMĪBAS ANALĪZE (1)

VĒSTURISKĀ TELPA

20. gs. sākumā

Skats no baznīcas dārzā puses uz Brīvības ielu, baznīcas R pusē

Avots: Alīnī Lājsone, 2021, 8. att.

Kādreizējā apbūve gar esošo Brīvības ielu

Avots: <https://twitter.com/vanars71/status/1380934703238133441/photo/1>

Drupas pēc 1. Pasaules kara. Redzami divu ēku apjomi.

Avots: fragments, "Sēkļa staba" arhīvs

1921 gads

Skats no baznīcas drupām uz R, redzamas mūra kolonnas, kuras varēja būt baznīcas nožogojums

Avots: letonika.lv

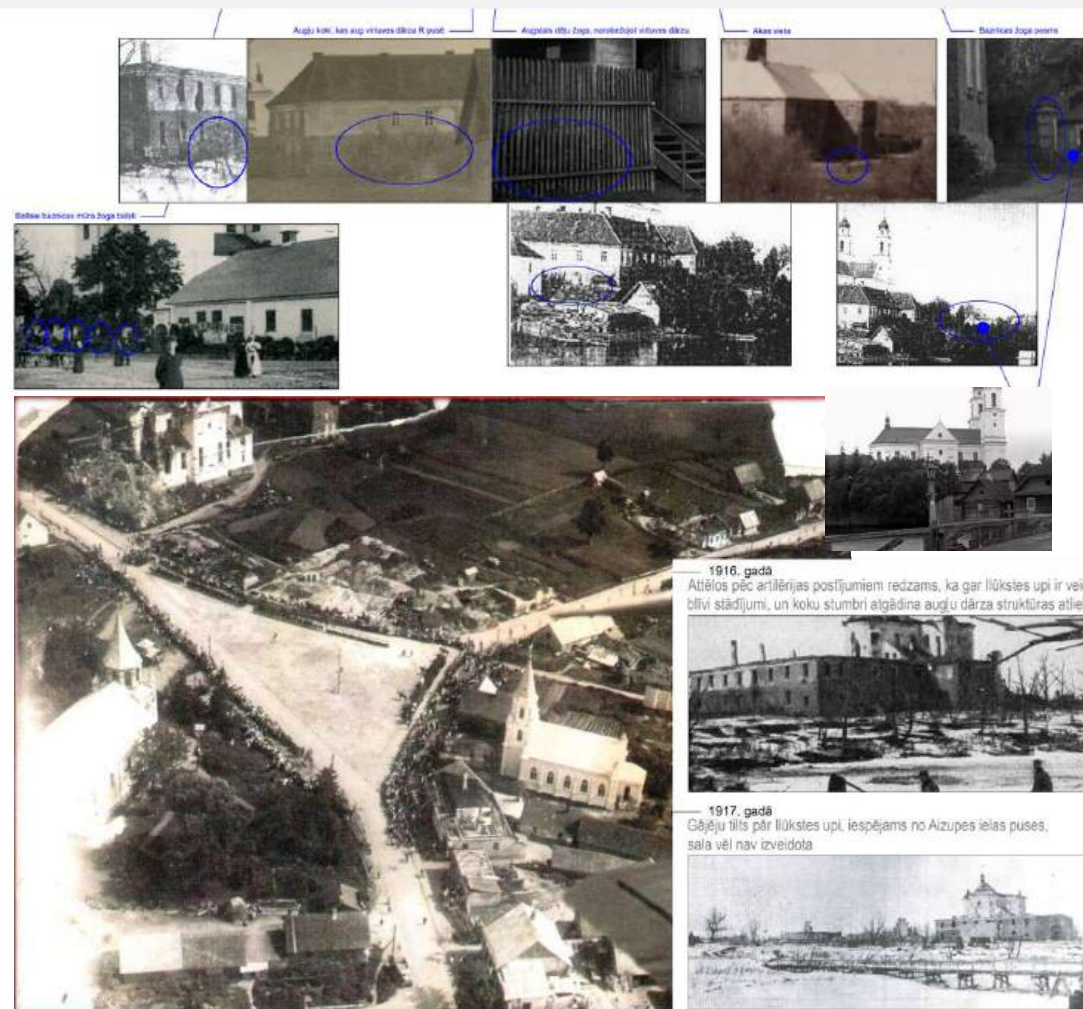
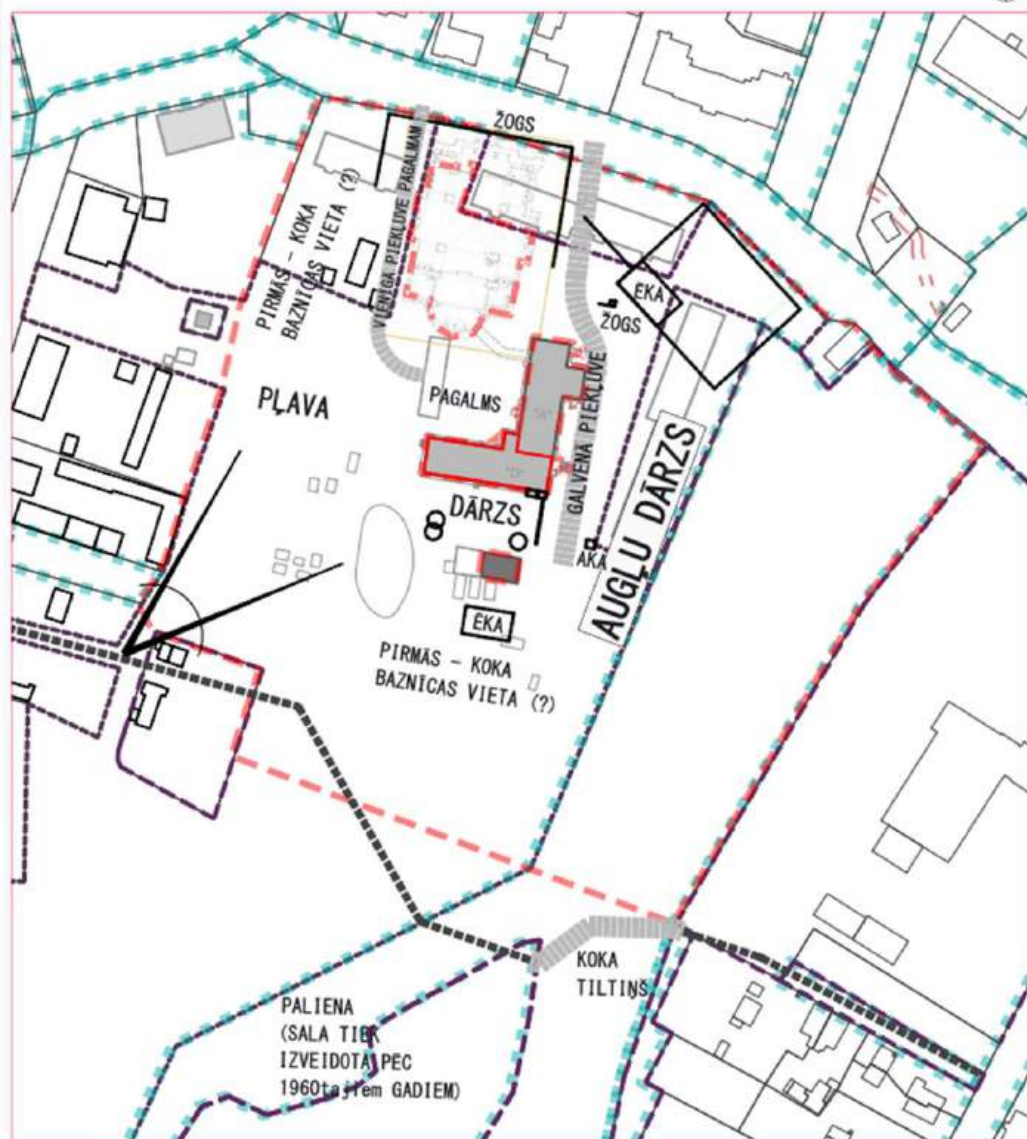
Līdzīgi, bet šī fotogrāfijā redzami senāka mūra, tāpat, kā iespējamie ieejas vārti baznīcas dārzā

Avots: https://pl.wikipedia.org/wiki/Antonio_Paracca

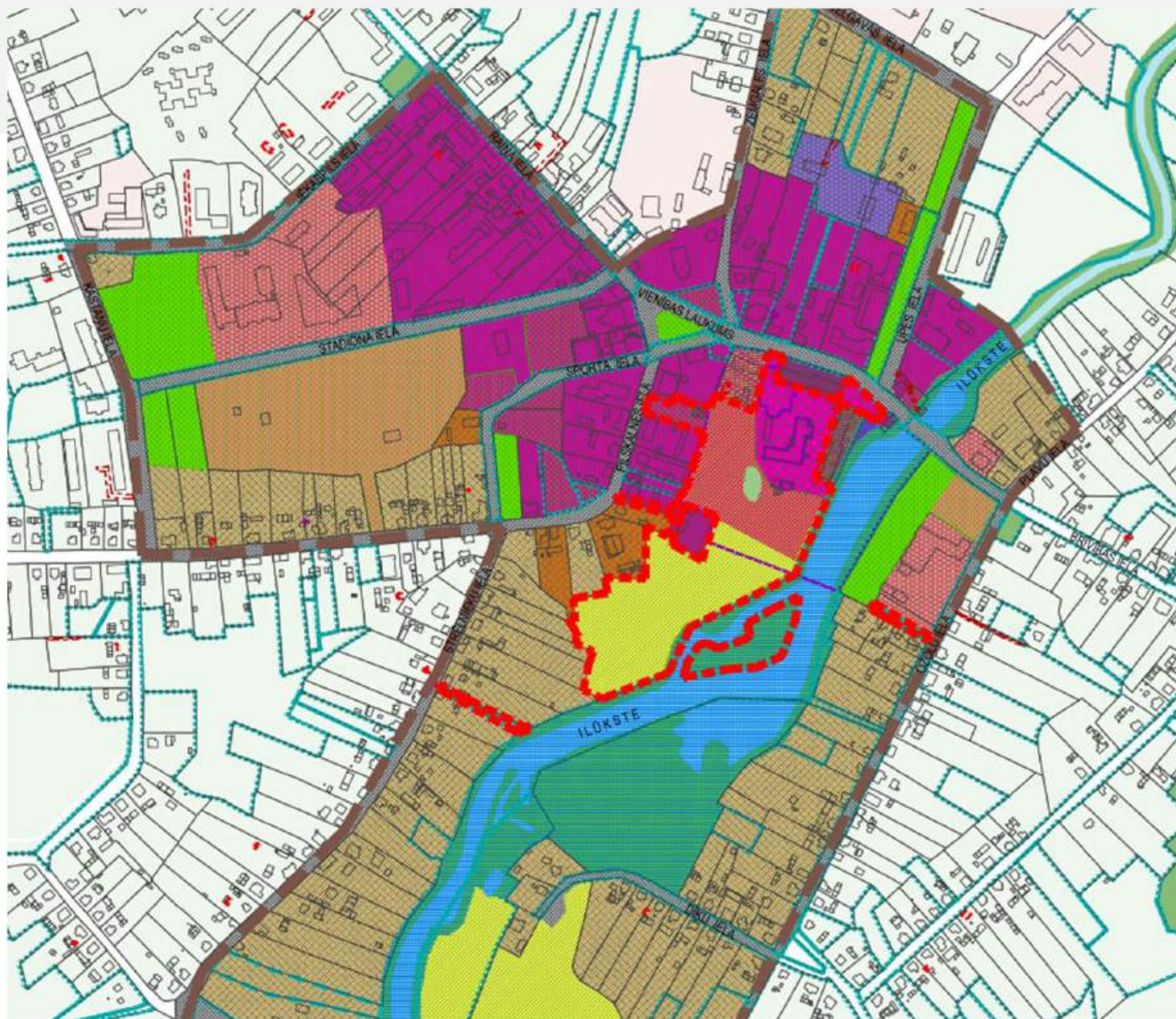

AUTENTISKAIS PLĀNOJUMS

Arhīva materiāli Sēlijas istabā un AML izpētes materiāli

FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN AINAVU TELPAS

APZĪMĒJUMI	APRAKSTS UN ATŠIFRĒJUMI
	Zemes īpašuma robeža
	Izpētes robeža
	Koncepcijas izstrādē iekļautā teritorija
	Kultūras pieminekļa aizsardzības zona

Funkcionālais zonējums

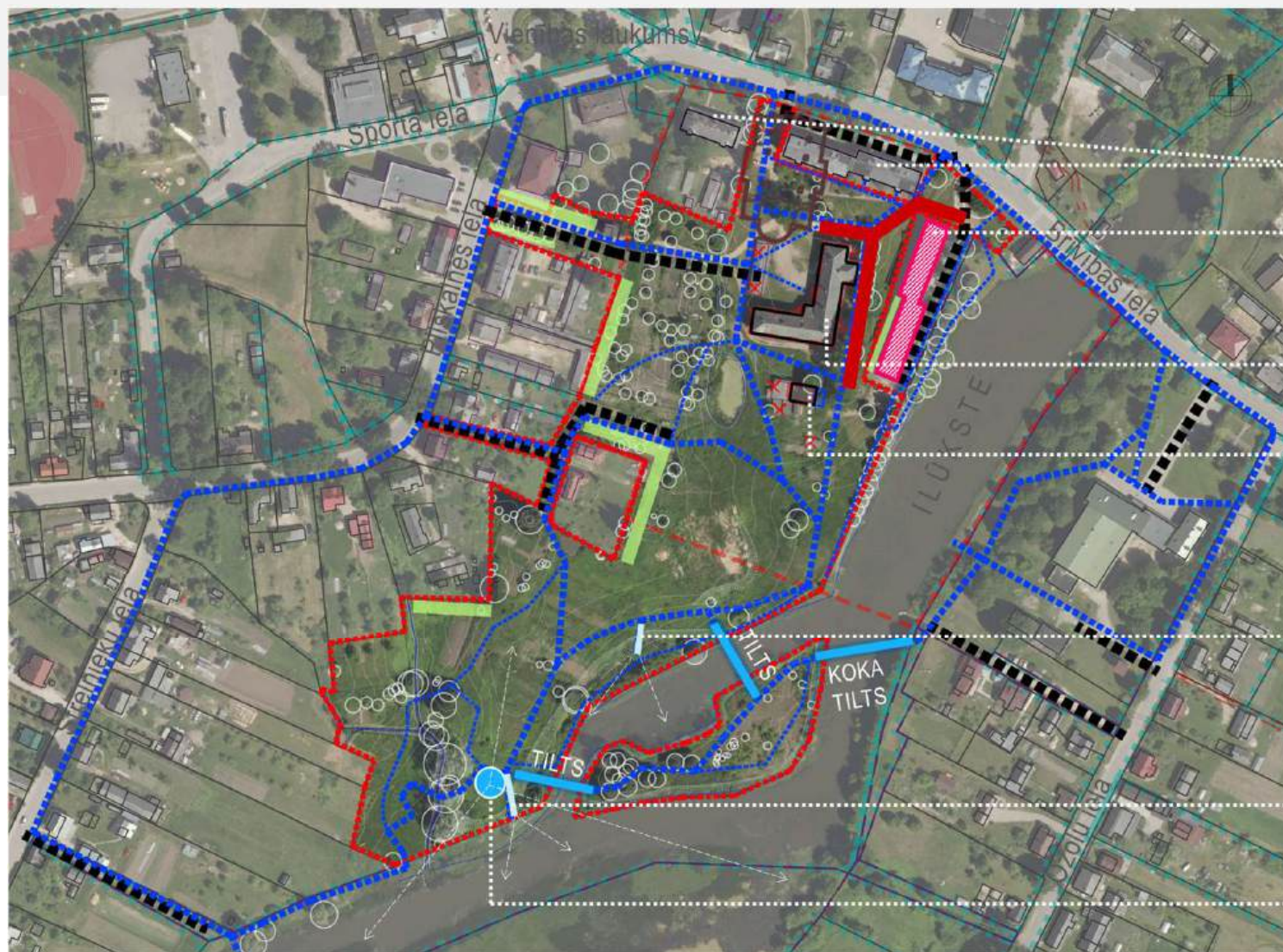
	Savrupmāju apbūves teritorija
	Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija
	Publiskās apbūves teritorija
	Jaukta centra apbūves teritorija
	Rūpnieciskās apbūves teritorija
	Dabas un apstādījumu teritorija
	Lauksaimniecības teritorija
	Transporta infrastruktūras teritorija
	Ūdeņu teritorija

*Pēc Ilūkstes novada teritorijas plānojuma
2019.-2030.gadam

Ainavu telpas

	Ilūkstes upes ainavu telpa
	Pļavas (mazdārziņu) ainavas telpa
	Apstādījumu (skvēru, parku) ainavas telpa
	Transporta koridoru ainavas telpa
	Mazstāvu dzīvojamā ainavas telpa
	Daudzstāvu dzīvojamā ainavas telpa
	Jaukta un publiskās apbūves ainavas telpa
	Īpašu vajadzību ainavas telpa

KONCEPTUĀLA ATTĪSTĪBA

APBŪVES STRUKTŪRA

Daudzstāvu
dzīvojamā ēka

Daudzstāvu
dzīvojamā ēka

**ILGTERMIŅĀ
DEMONTĒJAMA**

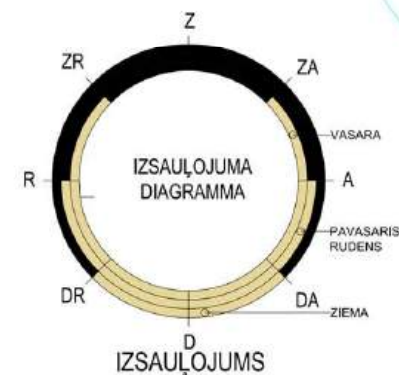
Iļūkstes jezuītu
Romans katoļu
klosteris

Teātra ēka

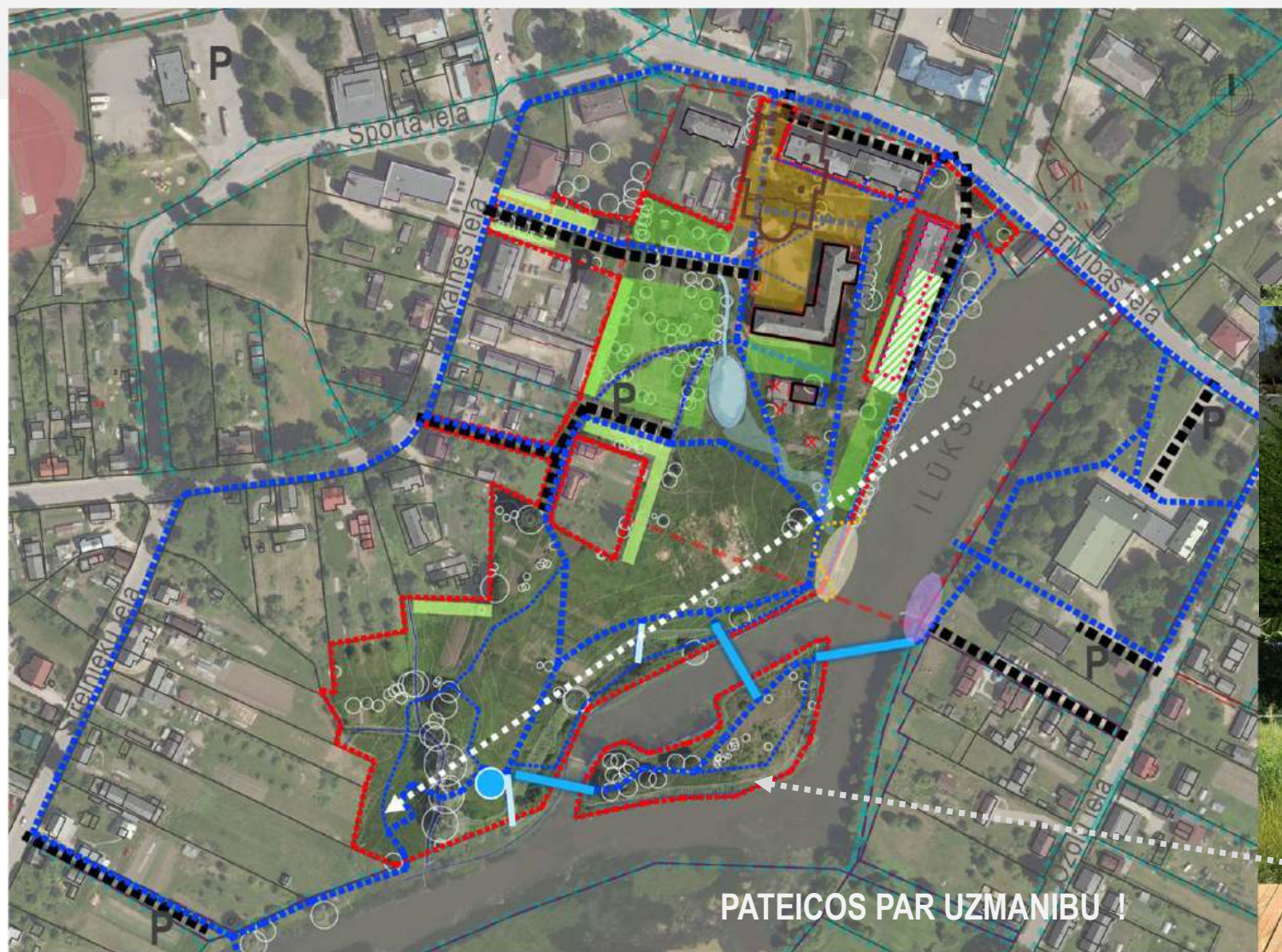
Plānota skatu
platforma/pārkare
virs reljefa

Plānota skatu
platforma/pārkare
virs reljefa

Plānots skatu
tornis/platforma

TELPISKĀ STRUKTŪRA UN INTEREŠU PUNKTI

DABAS IZZIŅAS
PURVA LAIPA

UN
SAVIENOJOŠĀ
TAKA AR IEEJU
DIENVIDOS

TĀPAT TIKTU NODROŠINĀTAS
VIETAS MAKŠĶERNĶIEKU
PIEKĻUVEI

PATEICOS PAR UZMANĪBU !